קז טור ח"מ סיי לח: ד מייי פ"א מהלכות חגיגה הלי ט ופ"ג

מהלכות מעשה קרבנות הלכה [יא] יג: שו ה מיי' הל' מעשה

סמג עשין קפג: ז ר מייי שם הלי

תורה אור השלם

זַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
זְאַמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי

יַקְרִיב מָבֶּם קְּרְבָּן לִּיְיָ מִן הַבְּהַמָּה מָן הַבְּקֵר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת

יוקרא א ב מקרבָּנֶכֶם: 2. וְסָמַרְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעלְה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלִיו:

הגהות הגר"א

[א] גם' אמר יהודה כו

כל"ל (וכמ"ש במתני ובאבות פ"א מ"ח): [ב] שם ישמעאל ל"ל שמעון וכ"ה

בעירוביו ובר"ה ובחוליו:

ייקרא א ד

הקרבנות הלכה [ה] ח

ית"ר שלשה מזוגות הראשונים שאמרו 🖒 🖰 מי

שלא לסמוך ושנים מזוגות האחרונים

שאמרו לסמוד (הראשונים) היו נשיאים

ושניים להם אבות ב"ד דברי רבי מאיר

וחכמים אומרים יהודה בן מבאי אב ב"ד

ושמעון בן שמח נשיא מאן תנא להא דתנו

רבנן פאמר [א] רבי יהודה בן מבאי אראה

בנחמה אם לא הרגתי עד זומם להוציא

מלכן של צדוקין שהיו אומרים אין עדים

זוממין נהרגין עד שיהרג הנידון אמר לו

שמעון בן שמח אראה בנחמה אם לא

שפכת דם נקי שהרי אמרו חכמים אין

עדים זוממין נהרגין עד שיזומו שניהם יואין

לוקין עד שיזומו שניהם דיואין משלמין

ממון עד שיזומו שניהם מיד קבל עליו יהודה

בן מבאי שאינו מורה הלכה אלא בפני

שמעון בן שמח כל ימיו של יהודה בן מבאי

היה משתמח על קברו של אותו הרוג והיה

קולו נשמע כסבורין העם לומר שקולו של

הרוג הוא אמר להם קולי הוא תדעו שלמחר

הוא מת ואין קולו נשמע אמר ליה רב אחא

בריה דרבא לרב אשי ודלמא פיוסי פייסיה

או בדינא תבעי' מני הא אי אמרת בשלמא

רבי מאיר דאמר שמעון בן שמח אב ב"ד ר"י

בן מבאי נשיא היינו דקא מורי הלכה בפני

שמעון בן שמח אלא אי אמרת רבנן דאמרי

יהודה בן מבאי אב ב"ד שמעון בן שמח

נשיא אב ב"ד בפני נשיא מי מורה הלכה

לא מאי קבל עליו דקאמר לאצמרופי דאפי'

אצטרופי נמי לא מצטריפנא: יצא מנחם

ונכנם שמאי כו': להיכן יצא אביי אמר יצא

לתרבות רעה רבא אמר יצא לעבודת המלך

תניא גמי הכי יצא מנחם לעבודת המלך

ויצאו עמו שמונים זוגות תלמידים לבושין

סיריקון אמר רב שמן בר אבא א"ר יוחנן

לעולם אל תהא שבות קלה בעיניך שהרי

סמיכה אינה אלא משום שבות ונחלקו בה

גַדולי הדור פשימא שבות מצוה אצמריכא

ליה הא נמי פשיטא לאפוקי ממאן דאמר

בסמיכה גופה פליגי קא משמע לן בשבות

הוא דפליגי אמר רמי בר חמא שמע מינה

יםמיכה בכל כחו בעיגן דאי ס"ד לא בעיגן •◦

בכל כחו מאי קא עביד ליסמוך מיתיבי ידבר

אל בני ישראל בוסמך ®הבני ישראל סומכין אל בני ישראל בוממך מחמכות רבי יוסי ור' בו מושמעאל) אומרים בנות ואין בנות ישראל סומכות רבי יוסי ור' בו מושמעאל)

ישראל סומכות רשות אמר רבי יוסי סח לי אבא אלעזר פעם אחת היה לנו עגל של זבחי שלמים והביאנוהו לעזרת נשים וסמכו

עליו נשים לא מפני שסמיכה בנשים אלא כדי לעשות נחת רוח לנשים

ל) ל"ל אבות, ב) [תוספתאפ"ב], ג) מכות ה: [תוספתא

דסנהדרין פ"ון, ד) [מכות ג.],

י סנטיירין פי ון, וי) [מכוט ג.], ס) עירובין לו: ר״ה לג. חולין פה. [קדושין לו.], ו') [ל״ל

שמעון], ז) [שבת קנה.], **ה**) [דברים יע], **ע**) [שם],

י) [מכות ה:], ל) [דף ה: בגמרא גופה ליתא אבל בפרש"י

בגינו מושפט ליתמ מכל פוע מיה שהרי איתא], O [סוטה ב:], מ) בס"א: ליתא וקפא,

() נעי׳ בפרש״י מכות דף ה:ן, ם) [עיין תוס' שבת טו: ד״ה אקפח], **ע**) [ועי' תוס' שבת יב:

ד"ה ר' נתן], ב) [ל"ל ארוסי וכ"ה בירושל'], ל) קלת בסיגנון אחר ירושלמי דהכא עיי

עליהם, ק) כדאיתא התם ע"ש

נכיים, אך כדמינגו המנט ע ש ועי' מנחות יט. ול"ע קלת, ר) [בד"ה דלא], ש) [בד"ה

לאר"יו. ס) ווע"ע מום׳

עירובין לו. ד"ה דלמא כו"ן,

הגהות הב"ח

(ל) גמ' לדדין מותרין נסמוך אראשה אלא לאו: (כ) רש"י ד"ה מאי קיבל וכו' שמעון שם ולא קיבל הס"ד ואח"כ

מה"ד אלא לאצטרופי (מ

מלטריפנא: (ג) ד"ה נסמוך אראשה להא ראש:

אראשה דהל ראש: (ד) תום' ד"ה אראה וכו'

אראה בנחמה. לישנא קלילא (ד) הוי דשבועה בלשון קצר כלומר לא יוכל לראות בנחמות ליון אם לא עשה זה 0 ודומה לו אקפח את בני שהלכה זו מקופחת בישראל דרבי טרפון בשמעתא דמרדעת בפ"ק דשבת (דף יו. ושם) ודוגמא מלינו לשון המקרא ואולם

חי אני וימלא כבוד ה׳ וגו׳ אם יראו וגו' (במדבר יד) ¹⁰: אם לא הרגתי עד זומם. מימה אמאי לא מקשינן הכא השתא בהמתן של נדיקים אין הקב"ה מביא תקלה על ידן לדיקים עלמן לא כל שכן כדפריך בגיטין (דף ז. ושם) ובחולין (דף ה: ושם) וי"ל דלח שייך לחקשויי רק גבי דבר חכילה

סיה לו לצעוק: אב ב"ד מי קא מורה בפני נשיא. הוראה לדין ובירושלמי אמר מאן דאמר יהודה בן טבאי נשיא עובדא דאלכסנדריא מסייע ליה (ו) דבני ירושלים בעון מנינא נשיא ולא קבלו עילוי ערק ואזל לאלכסנדריא והיו בני ירושלים כותבין מירושלם הגדולה לאלכסנדריא הקטנה עד מתי ל) אחי יושב אללכם ואני יושבת עגומה עליו ומאן דתני שמעון בן שטח נשיח עובדה דחשקלון מסייע ליה ומייתי כולא עובדא שתלה פ' נשים מכשפניות ובסנהדרין (דף מד:) הביאו רש"י בנימוקו ⁶:

מצמריפנא. לנטות אחרי רבים כדי לבטל דברי שמעון בן שטח: דבר אל בני ישראל וסמר. אבל בשחיטה ליכא למעט נשים מהאי טעמא אע"ג דסמיך טפי להקרבה מסמיכה דהא * בריש כל הפסולין וזבחים לב.) מרבינן נשים לשחיטה וכן ליכא לאלופי שחיטה בבעלים דומיא דסמיכה דההוָא היקש לא הוי אלא דרכון י: לעשות נחת רוח לנשים. וכגון שחיתה בחמה שלהן שתא דומה לסמיכה להיו׳ בבעלים (ו בפ"ק דקדושין (דף לא.) ^{ר)} ובפ' בתרא דר"ה (דף לג.) ^ש פירש ר"י דנשים דידן אם באות לעשות מלות עשה שהומן גרמא ולברך עליהן אין ממחין בידם אע"ג דפטורות ולא מיקרי ברכה לבטלה וכן משמע מהכא ועוד פירשתי התם [בר"ה] והארכתי ^{ם)}:

יית או האלל נשיאים אמרו לסמוך אבטליון ושמאי אבות בתי דינים אמרו שלא לסמוך אלו דברי הכל הן וחלקו בזה הזוג. ר' מאיר אומר יהודה בן טבאי נשיא ושמעון בן שטח אב ב"ד וחכמים אומרים שמעון בן שטח נשיא ויהודה בן טבאי אב ב"ד ומסתברא כר' מאיר דברייתא מסייעא ליה והאי פירוקא דפרקי לאוקומה לרבנן שנויה היא ולא סמכינן עלה יצא מנחם

ואי ם"ד סמיכה בכל כחו בעינן משום נחת רוח דנשים עבדינן עבודה בקדשים אלא לאו ש"מ לא בעינן בכל כחו לעולם אימא לך בעינן בכל כחו דאמר להו אקפו ידייכו אי הכי לא מפני שסמיכה בנשים תיפוק ליה דאינה לסמיכה כלל א"ר אמי חדא ועוד קאמר חדא דליתא לסמיכה כלל ועוד כדי לעשות נחת רוח לנשים אמר רב פפא שמע מינה "יצדדין אסורין דאי ס"ד צדדין מותרין ווי לסמוך לצדדין אלא לאו שמע מינה צדדין אסורין

הראשונים. שהחכרו ראשון בכל זוג וזוג היו נשיאים: גמ" עד וומס. שלא הוזם אלא הוא לבדו: עד שיהרג הנדון. קודם הזמה ואחר כך הוזמו שהיו דורשין נפש בנפש האמור בעדים זוממין אמרו להן חכמים והלא כבר נאמר כאשר זמם לעשות לאחיוש ועדיין אחיו

קיים ולמה נאמר נפש בנפש שאין נהרגים עד שיגמר הדין של נידון הודם שהחמוי: ואין לוקין. אם העידוהו שחייב מלקות. בכולהו גרסי׳ עד שיזומו שניהן ובמסכת מכותי יליף לה מקראי והנה עד שקר העד ואמר מרט כל מקום שנאמר עד הרי כאן שנים: אלא בפני שמעון. שאם יטעה ילמדהו: היינו דקא מורה הלכה בפני שמעון. דמדקאמר מיד קיבל כו׳ שמע מינה דעד השתא אורי בפניו: ומאי קיבל. לאו דעד השתא הורה דודאי לא הורה בפניו מימיו וכשהרגו לעד זומס לא היה שמעון שם (כ): לא מלטריפנא. לישב בדין אלא בהדי שמעון: סיריקון. לבוש בגדי מלכות: אינה אלא משום שבות. דתנן אלו הן משום שבות לא עולין באילן ולא רוכבין על גבי בהמה (בינה דף לו:) והאי נמי משתמש בבעלי חיים הוא שסומך עליה בכל כחו כדאמרינן לקמן: שבות דמלוה. נמי תנינא במתני' ומאי אשמעינן רבי יוחנן: לחפוקי ממחן דחמר. במסכת בילה (דף כ.) בסמיכה עלמה פליגי ומאן דחקר לחו משום שבות חקר חלח משום דקבירה ליה דשלמי חובה לה בעו סמיכה דכי כתב וסמך בשלמי נדבה כתיב וחובה מנדבה לא גמרינן קא משמע לן רבי יוחנן דטעמא משום שבות הוא וסמיכתן לעולם מלוה: שמע מינה. מדאוקי רבי יוחנן טעמא משום שבות סמיכה דקדשים בכל כחו בעינן והוה ליה משתמש בבעלי חיים: דבר אל בני ישראל. אדם כי יקריב מכם קרבן לה׳ וכתיב בההוא עניינא וסמך: אבא אלעזר. כך שמו: אקפו ידיילו. לשון וקפא[®] הקילו ידיכם. אקפו לשון דבר הלף ואין מכביד כדמתרגמינן וילף הברזל וקפא ברזלא (מלכים ב ו): שמע מינה. מדרבי יוחנן דאוקי טעמא משום שבות נדדין אסורין ואע"ג דגבי שבות רכיבה אמרינן הוא הדין לכל שימוש ואפילו במקום שאינו עשוי להשתמש כגון לידי הבהמה והוא הדין לידי האילן ופליגי

הראשונים היו נשיאים ושניים להם 6אב ב"ד:

אמוראי בהא מילתא במסכת שבת

קלילה דשבועה הוי נלשון ודוגמא זו מצינו: . וכו' ודוגמא זו מלינו: (ב) ד"ה אם לא וכו' דאמר התם כמה נסים: (1) ד" ב"ד כו' מסייע ליה יהודה בן טבאי הוון בני ירושלים נעון ממני יתיה נשיא ולא קיבל עילויה ערק וחזל ליה לחלכסנדריח וכו' עד מתי ארוסי יושב חללכס: (ז) ד"ה לעשות וכו׳ דהשתא דומה כו' ובפ' בתרא דר"ה פירשתי דנשים:

גליון הש"ם

גם' סמיכה בכל כחו בעיגן. עיין לעיל דף ד ע"א תוס' ד"ה אלא טומטוס ועיין ד"ה אלא טומטוס ועיין פסחים דף פט ע"א תוס' ד" ואילו פסח וביבמות דף קא ע"א מוס' ד"ה ואין ב"ד שקול: תום' ד"ה דבר וכו'. בריש כל הפסולין מרבינן נשים לשחיטה. ובעניי לא מלאתי שם רק ילפותא דשחיטה כשרה בזרים אבל על נשים ליכא ראי׳

מוסף רש"י

שייך לעמוד קודם. להזכיר שם אשפה. להזכיר שמו על האספה (מגילה כה.). והארץ הדום רגלי. והעובר בסתר אומר אין המקום כאן, לפיכך הוא נסתר לומר אין יודע, נמלא כדוחק רגליו ומקלרו לומר אין כאן (קדושין לא.). בכך וגם אם יחטא אין אדם נותן לב לפי שאינו חשוב בעיניהם, לכן ילבש שחורים וווח וועשה מה שלבו שם מו). דיעשה בהד שיבו חפץ. עבירה, והואיל ואין מכירין אותו שם ליכא חלול השם, ואמר לן רבי משום רב האי גאון ויעשה מה שלבו האי גאון ויעשה מה שלבו הפץ, רולה לומר דודאי כיון שלבוש שחורים וכו׳ אני ערב בדבר שאינו חפץ מכאן ואילך

בכהגים. בשעה שנושאין את כפיהן עיניו כהות לפי שהשכינה שורה על ידיהן (מגידה בד:). וכפים. חלי לבנה ורגילין לתתה בין שתי ת המשרה בי שכם משל ומו כב אן משל המשרה של א לספורך. עד ממיקן לא היה מאלוקת בחכמי שראל, כולן היו אומורים דברים גדברי העלים (חעורת מא.) נישר בדן רעדר אחרה שלא לספורך. עד ממיקן לא היה מאלוקת בחכמי שראל, כולן היו אומורים דברים בנתינתן למשה מסיני, והן הראשונים שנחלקו בסמיכת קרבנות ביודים, והוא היה מאלוקת ראשון שהיה בישראל בדברי תורה (פוחה מז.). שמאי אומר שלא לסמוך. פלוגתה היה דכ"ש וכ"ה גני מניתין נדכים ונדכות וסומכין ניו"ע (שבת מה). עד כאן שייך לעחוד קודם. אראה בנחמה. לה הלהה ננחמה, וגמרה הפכו לנרכה, פ"ה הלהה ננחמה נשנע ימותו כניו והראה בנחמתן (מכות ה:). אם לא הרגתי עד זומם. שלה הום הלה החד מהם והרגתיו (שם). שהרי אמרו חכמים. מתניתין היה (שם) מה שנים אין נהרגון עד שיומי שניהם, דכתיב והנה עד שקר העד, ואתר מר כל מקום שנאמר עד הכי כאן שנים עד שיפרוט לך הכתוב אחד (שם). מסבורין. הכל בלילה או ביום ואין רואין אותו (שם). דבר אל (שם). אלא בפני שמעון בן שטח. שאם יטעה יורהו (שם). כסבורין. הכל בלילה או ביום ואין רואין אותו (שם). דבר אל בני ישראל וסמך. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם אדם כי יקריב מכם וגוי, וכתיב בההוא ענין וסמך ידו וגו' (ר־ה קג). סומכות רשות. ואע"ג דלא מיחייבא, ולא אמרינן עבודה עובדה בקדשים (חודין פה.).

בפ' בתרא (דף קנד:): (ג) לסמוך.

דהא ראש הבהמה כנדדין דמי:

דגנאי הוא לנדיק דאוכל דבר איסור אבל דבר היתר בשעת האיסור לא פריך ולהכי לא פריך בר"ה (דף כא.) דאמר (ה) כמה בסים תבשילא דבבל בלומא רבא דמערבא ובערבי פסחים (פסחים קו: ושם) ברב ירמיה בר אבא דאישתלי וטעים קודם הבדלה אע"ג דמיתתו באסכרא דאין דבר מגונה כל כך אכילת היתר בשעת האיסור ש': למחר הוא מת. הא דלא נקט כשאינני שם אין קולו נשמע משום שהיו אומרים לו דאינו לועק אלא בשעה שישנו שם אבל השתח מדנקט מת שיהח גביה חז

רבינו חננאל לא נבח. וכיון שעושה כן

לבו נשבר ונמצא נמנע מאליו. אבל לעבור עבירה או אפילו שתיית יין במיני זמר המרגילין לשמחה אסור וכוי חמו גיין לשמוח אסור וכ"ש מה שהוא למעלה מזה והוא דלא מצי כייף ליה ליצריה וההוא צורבא מרבנז (במו"ק יז) דהוו סנו שמעניה היה שותה במיני זמר ופירש שם דעבד כר׳ אילעאי. דאי ס ייד עבירה ל) הוה רב יהודה ס״ד עבירה ל) הוה רב יהודה בעי אי משמתינן ליה אי לא אלא לא התיר אלעאי אלא כי היא רא הוניו היעאי היא כי האי וכיוצא בו דליכא עבירה ואע״פ לצורבא מרבנן חילול שמים הוא כמפורש בפסחים שנהים הוא כמפודש בפסחהם פרק (אלו עוברין דף מט.) כל המסתכל בג׳ דברים עיניו כהות. בקשת שנאמר כמראה הקשת וגו׳ בנשיא שנאמר ונתת מהודך עליו בכהנים בזמן שבהמ״ק קיים ובשעה שעומדין על הדוכן ומברכין העם בשם המפורש מפני שאלו כולן אתו להרהורי בכבוד השם ולא (יסתכל) [יאמר] האדם כשעובר עבירה בסתר מי מעיד בי ואמרינן אבני ביתו [מעידין אותו] שנאמר כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה. תניא שני מלאכים המלוין לו לאדם הן מעידין בו שנא' כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך וי״א נשמתו ואבריו הן [מעידין] בו: מתני' יוסי בן יועזר אומר שלא לסמוך יוסי בן יוחנן אומר לסמוך כו': ת"ר ג' מזוגות הראשונים שאמרו ג מווגוות זון אשונים שאמוד שלא לסמוך ושנים מזוגות האחרונים שאמרו לסמוך הראשונים נשיאים והשניים הו אשונים נשיאים ההשניים אבות ב"ד וכך סידורן יוסי בן יועזר נשיא יוסי בן יוחנן בן יביית אב ב״ד. יהושע בן פרחיה נשיא נתאי הארבלי אב ב״ד יהודה בן טבאי נשיא שמעון בז שטח אב ב״ד הללו ג׳ בן שטח אב בין הילו ג ווגות הנשיאים אמרו שלא לסמוך. ואבות בתי דינים

לעבודת המלך ויצאו עמו שמונים תלמידים לובשי סריקין של זהב א"ר אלעזר לעולם אל תהי שבות קלה בעיניך לולזל בה שהרי סמיכה על הזבח ביו"ט משום שבות הוא ואע"פ שהוא שבות דמצוה נחלקו עליה גדולי הדור הללו. ולא מצינו שהיתה חלוקה כלל בין החכמים הראשונים אלא בסמיכה בלבד באו הלל ושמאי חלקו בג' דברים אבל תלמידיהן שלא שמשו כל צרכן רבתה חלוקה ביניהן ונעשית תורה כשתי תורות ואמרינן מאי אתא ר' יוחנן לאשמעינן אי משום שבות דמצוה תנינא לא מקדשין ולא מעריכין ולא מחרימין שהיא שבות דמצוה ואינו דוחה. ושנינן לאפוקי ממאן דאמר בסמיכה עצמה פליגי. פ'י מי י. שאומר שלא לסמוך סבר לא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה ואפשר לסמוך היום ולשחוט למחר והאומר לסמוך סבר בעינן תיכף לסמיכה שחיטה קמ״ל ר׳ יוחנן דדברי הכל בעינן תיכף לסמיכה שחיטה וכי פליגי בשבות פליגי הני אסרי והני שרי ואסקה

.) נראה דל"ל דאי ס"ד עבירה ממש עבר לא הוי רב יהודא בעי אי משמתיט ליה אי לא וכו׳.